

Bruxelles, 18. lipnja 2024.
(OR. en)

10799/1/24
REV 1

SOC 433
EMPL 251
ECOFIN 651

NAPOMENA

Od:	Odbor za zapošljavanje i Odbor za socijalnu zaštitu
Za:	Odbor stalnih predstavnika / Vijeće
Predmet:	Socijalna konvergencija u Uniji: Mišljenje Odbora za zapošljavanje i Odbora za socijalnu zaštitu – <i>Izlaganje predsjednika Odbora za zapošljavanje i Odbora za socijalnu zaštitu</i>

Za delegacije se u prilogu nalazi navedeno mišljenje Odbora za zapošljavanje i Odbora za socijalnu zaštitu radi izlaganja predsjednika navedenih odbora o tom mišljenju na sastanku Vijeća (EPSCO) 20. lipnja 2024.

Mišljenje Odbora za zapošljavanje i Odbora za socijalnu zaštitu o socijalnoj konvergenciji u Uniji

4. lipnja 2024.

1. **U ciklus europskog semestra 2024. prvi je put uključena nova pilot-analiza uzlazne socijalne konvergencije po zemljama na temelju značajki okvira za socijalnu konvergenciju.** Okvir, koji je detaljno opisan u povezanim ključnim porukama Odbora za zapošljavanje i Odbora za socijalnu zaštitu i u izvješću njihove zajedničke radne skupine¹, sastoji se od analize u dvije faze s ciljem procjene rizika i izazova za uzlaznu socijalnu konvergenciju u državama članicama, a nalazi se uzimaju u obzir u aktivnostima multilateralnog nadzora Odbora za zapošljavanje i Odbora za socijalnu zaštitu kako bi se Vijeće obavijestilo o trenutačnom stanju socijalne konvergencije u Uniji.
2. **Prva faza analize okvira za socijalnu konvergenciju uključena je u Zajedničko izvješće o zapošljavanju za 2024., koje je donijela Komisija 21. studenoga 2023. u okviru jesenskog paketa, a zatim Vijeće (EPSCO) 11. ožujka 2024.** U prvoj fazi analize sve su države članice analizirane na temelju 17 glavnih pokazatelja iz pregleda socijalnih pokazatelja i metodologije „semafora” Zajedničkog izvješća o zapošljavanju koja se primjenjuje na njih kako bi se utvrdili potencijalni rizici za uzlaznu socijalnu konvergenciju koji bi iziskivali dublju analizu. U Zajedničkom izvješću o zapošljavanju za 2024. takvi su rizici utvrđeni za sedam država članica.²

¹ Vidjeti [ključne poruke Odbora za zapošljavanje i Odbora za socijalnu zaštitu o uvođenju okvira za socijalnu konvergenciju u europski semestar](#) i povezano [izvješće zajedničke radne skupine Odbora za zapošljavanje i Odbora za socijalnu zaštitu](#). Dokumenti su predstavljeni Vijeću (EPSCO) 12. lipnja 2023. O značajkama okvira za socijalnu konvergenciju raspravljalo se u okviru radne skupine od listopada 2022. do svibnja 2023.

² Druga faza analize smatra se opravdanom ako je u Zajedničkom izvješću o zapošljavanju šest ili više glavnih pokazatelja iz pregleda socijalnih pokazatelja označeno crveno („kritično stanje”) ili narančasto („potrebno praćenje”). Dodatni razlog za to javlja se kada za pokazatelj označen crvenom ili narančastom bojom dođe do dvaju uzastopnih pogoršanja u kategorizaciji Zajedničkog izvješća o zapošljavanju. Takav je slučaj na primjer ako dođe do promjene ocjene iz „prosječni rezultati” u „slabi rezultati koji se poboljšavaju” u izdanju Zajedničkog izvješća o zapošljavanju iz 2023., nakon čega slijedi daljnje pogoršanje na „kritično stanje” u izdanju iz 2024. To bi se smatralo dodatnom „oznakom” koja se ubraja u minimalni prag od ukupno šest oznaka. Za više tehničkih pojedinosti vidjeti okvir u poglavlju 1., str. 32. i priloge 4. i 9. [Zajedničkog izvješća o zapošljavanju za 2024.](#)

3. **Komisija je provela drugu fazu analize okvira za socijalnu konvergenciju, koja je objavljena 6. svibnja 2024. u posebnom radnom dokumentu službi Komisije.**³ Za svaku od sedam država članica utvrđenih u prvoj fazi druga faza analize temeljila se na širem skupu kvantitativnih i kvalitativnih dokaza te na razmatranju poduzetih ili planiranih odgovora politike država članica kako bi se temeljitije procijenilo jesu li prisutni izazovi za uzlaznu socijalnu konvergenciju i koji ih ključni čimbenici potiču. Druga faza analize bila je usmjerena isključivo na područja politika (među ostalim, tržište rada, vještine te socijalnu zaštitu i uključenost) za koja je u prvoj fazi utvrđeno da predstavljaju potencijalne rizike za uzlaznu socijalnu konvergenciju. U svakom od tih područja politike druga faza analize bila je usmjerena na bolje razumijevanje kretanja i odrednica, na primjer na to kako stoje različite skupine stanovništva i/ili regije, među ostalim razmatranjem šireg skupa dostupnih relevantnih pokazatelja EU-a.⁴ Razmotren je i napredak u pogledu nacionalnih ciljeva za 2030. u pogledu zapošljavanja, vještina i smanjenja siromaštva.

³ Provedeno je savjetovanje s dotičnim državama članicama o naprednom nacrtu njihove druge faze analize.

⁴ Iako se analiza uglavnom temelji na usklađenim statističkim podacima EU-a kojima se omogućuje usporedivost, uključeni su, u relevantnim slučajevima, nacionalni podaci o elementima za koje nisu dostupni usklađeni statistički podaci na razini EU-a ili nacionalni podaci koji pružaju dodatne važne uvide za kvalifikaciju i/ili dopunu dokaza iz statističkih podataka EU-a.

4. **Na temelju druge faze analize Odbor za zapošljavanje i Odbor za socijalnu zaštitu proveli su 16. svibnja 2024. niz „revizija socijalne konvergencije”.** Revizije su obuhvaćale rizike i izazove za uzlaznu socijalnu konvergenciju s kojima se suočavaju države članice, a koje su analizirane u drugoj fazi Komisijine analize socijalne konvergencije po zemljama, kao i, u relevantnim slučajevima, provedbu preporuka za pojedine zemlje za 2023. izdanih tim državama članicama. Uključivanje analiza iz okvira socijalne konvergencije za pojedine zemlje u aktivnosti multilateralnog nadzora omogućilo je Odboru za zapošljavanje i Odboru za socijalnu zaštitu da provedu širu drugu fazu analize uzlazne socijalne konvergencije, uz praćenje provedbe preporuka za pojedine zemlje za 2023., čime se olakšalo sveobuhvatnije zajedničko razumijevanje izazova u području tržišta rada, vještina i socijalnih izazova, kao i povezanih kretanja politika, zahvaljujući multilateralnim raspravama. Neke države članice pohvalile su temeljitu analizu Komisije i priliku da bilateralno dostave primjedbe o njoj prije njezina dovršetka. Međutim, s obzirom na moguća buduća poboljšanja, nekoliko država članica istaknulo je i nedostatke povezane s vrlo ograničenim brojem dogovorenih glavnih pokazatelja u pregledu socijalnih pokazatelja koji se upotrebljavaju za prvu fazu analize te potrebu da se u drugoj fazi analize uzmu u obzir pravodobnost pokazatelja i nacionalne posebnosti.
- **Kad je riječ o ukupnim nalazima, utvrđen je niz izazova za uzlaznu socijalnu konvergenciju u vezi s razlikama na tržištima rada, sustavima obrazovanja i osposobljavanja te u socijalnoj zaštiti i uključenosti.** Rod, dob, socioekonomski položaj, državljanstvo i etničko podrijetlo prečesto su i dalje snažni pokazatelji ishoda u obrazovanju i na tržištu rada, među ostalim tako što se relativno otežava pristup mogućnostima usavršavanja i prekvalifikacije, pravednim radnim uvjetima, kvalitetnim socijalnim i zdravstvenim uslugama te uslugama skrbi i cjenovno pristupačnom stanovanju. Istaknutost tih čimbenika dovodi do nejednakosti među skupinama stanovništva i među regijama, čime se općenito otežava socijalna kohezija i na nacionalnoj i na europskoj razini. U tom su kontekstu revizije pokazale i kako je i dalje ključno upotrebljavati pouzdane alate za praćenje i provoditi procjene učinka kojima se omogućuje evaluacija djelotvornosti poduzetih mjera i utvrđivanje eventualnih potrebnih prilagodbi tijekom njihove provedbe.

- **S najvišom stopom zaposlenosti, a najnižom stopom nezaposlenosti u EU-u, godinu 2023. obilježila su vrlo snažna tržišta rada, uz veliki nedostatak radne snage i vještina.** Naznake konvergencije među državama članicama vidljive su posebno u stopama zaposlenosti, uz veća poboljšanja u onim državama članicama koje su bile u lošijem početnom stanju. Slično tome, stope mladih koji ne rade, nisu u sustavu redovitog obrazovanja te nisu u sustavu obrazovanja odraslih nastavile su se smanjivati, posebno u onim državama članicama u kojima su i dalje iznad prosjeka EU-a. Iako pokazatelji upućuju i na smanjenje segmentacije tržišta rada, velik broj nestandardnih oblika zapošljavanja i dalje dovodi do izazova kada se javlja u kombinaciji s nedostacima u socijalnoj zaštiti za radnike na određeno vrijeme i samozaposlene osobe. Općenito, kad je riječ o politikama zapošljavanja, u revizijama je istaknuto da se uzlazna socijalna konvergencija može poticati samo ako države članice djelotvorno uklone postojeće razlike u zapošljavanju stanovništva i povećaju sudjelovanje nedovoljno zastupljenih skupina i osoba u ranjivom položaju na tržištu rada, uključujući osobe s invaliditetom. Za to je potrebno povećati kapacitet za provedbu dobro osmišljenih i usmjerenijih aktivnih politika tržišta rada, u kombinaciji s drugim uslugama potpore, kojima se podupiru radno sposobne osobe i omogućuje im se stjecanje vještina potrebnih za to da uđu na tržište rada, ostanu na njemu i napreduju, među ostalim u području zelenih i digitalnih vještina.

- **Razlike postoje u kretanjima povezanim s vještinama. U nekim su državama članicama kretanja pozitivna, a u drugima je prisutna stagnacija.** EU je i dalje daleko od ostvarenja glavnog cilja za 2030. u pogledu sudjelovanja odraslih u obrazovanju, a na nacionalnoj razini i dalje su potrebni znatni naponi. Provode se mjere, među ostalim uz potporu financijskih sredstava EU-a, posebno u okviru Mehanizma za oporavak i otpornost (RRF) i Europskog socijalnog fonda plus (ESF+), s ciljem reforme sustava strukovnog obrazovanja i osposobljavanja (SOO) i sustava visokog obrazovanja, poboljšanja i proširenja programa osposobljavanja u okviru aktivnih politika tržišta rada, podizanja razine digitalnih vještina i jačanja sustava **predviđanja** vještina, također u suradnji sa socijalnim partnerima i privatnim sektorom. Međutim, zbog razmjera izazova potrebno je daljnje djelovanje u okviru politika, među ostalim s obzirom na zelenu i digitalnu tranziciju, kao i demografske promjene. I dalje postoje izazovi u rješavanju problema ranog napuštanja obrazovanja i osposobljavanja, a u tom je pogledu vidljiv tek minimalan napredak. Općenito, kad je riječ o politikama u području vještina, i dalje je ključno baviti se učinkom socioekonomskog položaja na pristup kvalitetnom obrazovanju i osposobljavanju te povezanim ishodima kako bi se poticala uzlazna socijalna konvergencija jer je za niskokvalificirane pojedince i dalje najmanje vjerojatno da će se uključiti u aktivnosti osposobljavanja, a time i ostvariti koristi od zelene i digitalne tranzicije.

- **Osiguravanje pristupa visokokvalitetnim mjerama aktivnog uključivanja, koje su integrirane s pristupom osnovnim i socijalnim uslugama, posebno za obitelji s niskim dohotkom, trebalo bi ostati prioritet u mnogim državama članicama.**

Kretanja u pogledu siromaštva i socijalne isključenosti i dalje su zabrinjavajuća, posebno s obzirom na to da je visoka inflacija u protekle dvije godine, među ostalim i zbog ruskog agresivnog rata protiv Ukrajine, neizbježno imala veći učinak na kućanstva s niskim dohotkom i kućanstva bez zaposlenih osoba. To je dovelo i do nižih realnih plaća i viših stopa siromaštva unatoč zaposlenju u nekim državama članicama.

Nastojanja država članica da povećaju socijalne naknade često su neutralizirana rastom cijena energije i osnovnih potrepština, zbog čega primjerenost tih naknada nije dovoljna da bi se ljudi izvukli iz siromaštva. S obzirom na potrebu da se istodobno osigura fiskalna održivost i primjerenost takvih mjera, i dalje ima prostora za poboljšanje učinkovitosti javne potrošnje i povećanje djelotvornosti socijalnih prijenosa za smanjenje siromaštva. U nekim državama članicama veća učinkovitost socijalne potrošnje mogla bi pridonijeti i suočavanju s izazovima u sustavima zdravstvene zaštite i dugotrajne skrbi, posebno u slučajevima u kojima neposredni izdaci za zdravstvenu skrb i dugotrajnu skrb uvelike opterećuju najranjivije skupine. Stope siromaštva djece i dalje su općenito visoke, posebno u kućanstvima samohranih roditelja s uzdržavanom djecom, zbog čega je od ključne važnosti u potpunosti provesti europsko jamstvo za djecu u svim državama članicama. S druge strane, općenito je vidljiv određeni napredak u pogledu nastojanja da se poveća dostupnost formalne skrbi za djecu mlađu od tri godine.

5. **Komisija namjerava upotrijebiti drugu fazu analize okvira za socijalnu konvergenciju i ishod multilateralnih nadzornih pregleda provedenih u Odboru za zapošljavanje i Odboru za socijalnu zaštitu kao doprinos za proljetni paket europskog semestra.** Ključni zaključci uzet će se u obzir, u relevantnim slučajevima, u izvješćima za pojedine zemlje i na njima će se temeljiti razmatranja Komisije o prijedlozima preporuka za pojedine zemlje za 2024. u području zapošljavanja, vještina i socijalnih pitanja, prema potrebi, ali bez automatizma. Na temelju prijedlogâ Komisije Odbor za zapošljavanje i Odbor za socijalnu zaštitu dovršit će preporuke za pojedine zemlje 2. i 3. srpnja, prije nego što ih Vijeće donese.

6. **U drugoj polovini godine Odbor za zapošljavanje i Odbor za socijalnu zaštitu provest će procjenu pilot-analize uzlazne socijalne konvergencije na temelju značajki okvira za socijalnu konvergenciju provedenog u ovom ciklusu europskog semestra 2024.** Tom procjenom pilot-analize obuhvatit će se, među ostalim, njezina dodana vrijednost i mogući učinak na administrativno opterećenje te će se o tome obavijestiti Vijeće, u skladu s povezanim pozivom iz Zaključaka Vijeća o Godišnjem pregledu održivog rasta za 2024. i Zajedničkog izvješća o zapošljavanju⁵. U novoj uredbi EU-a koju su suzakonodavci donijeli nakon revizije gospodarskog upravljanja upućuje se na „[okvir] za utvrđivanje rizika za socijalnu konvergenciju” kao instrument semestra, na temelju članka 148. UFEU-a. U uvodnoj izjavi 8. pojašnjeno je da „[u] okviru integrirane analize kretanja u području zapošljavanja i socijalnih kretanja u kontekstu europskog semestra Komisija procjenjuje rizike za uzlaznu socijalnu konvergenciju u državama članicama i prati napredak u provedbi načelâ europskog stupa socijalnih prava na temelju pregleda socijalnih pokazatelja i načelâ okvira za socijalnu konvergenciju.”⁶
-

⁵ Vidjeti točku 18. [Zaključaka Vijeća o Godišnjem pregledu održivog rasta i Zajedničkom izvješću o zapošljavanju za 2024.](#), koje je Vijeće (EPSCO) odobrilo 11. ožujka 2024.

⁶ Vidjeti uvodnu izjavu 8. i članak 3. stavak 3. točku (b) [Uredbe \(EU\) 2024/1263 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2024. o djelotvornoj koordinaciji ekonomskih politika i multilateralnom proračunskom nadzoru](#) te stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1466/97.